

# VILLREINJAKTA 2019

## OPPSYNS- OG FELLINGSRAPPORT



Hva kjennetegner en stor og en liten kalv? I høst var det stort fokus på felling av små kalver (begge foto fra strukturtellinga i 2019).

*Forollhogna villreinvalid*

## **INNLEDNING**

Rapporten dokumenterer oppsynsarbeidet som utføres under villreinjakta i Forollhogna villreinvald. I tillegg gir rapporten en oversikt over fellingsresultat og overvåkingsresultater med mer i villreinvaldet siste år. Rapporten skal gi villreinutvalget et grunnlag for vedtak i saker som berører forvaltning av villrein innen Forollhogna villreinvald. Rapporten er basert på rapporter og opplysninger fra jegere, grunneier/rettighetshaverorgan og villreinutvalgets egne analyser av fellingsmateriale og overvåkingsstatistikk.

Forollhogna villreinvald ligger i fylkene Sør-Trøndelag og Hedmark og består av 20 jaktfelt i kommunene Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, Os, Tolga og Tynset.

## **KVOTE**

Telling vinteren 2019 viste at det var minst 1248 dyr i Forollhogna villreinvald. Etter vedtak på årsmøtet ble kvoten for Forollhogna villreinvald satt til 300 dyr. Fordelinga av kvoten på kortkategoriene var 60 % kalv, 15 % simle, 15 % liten bukk og 10 % stor bukk. Kvoten og sammensetningen ble godkjent av villreinnemnda i april.

## **JAKTTID**

Jakttida var 20. august til og med 20. september, med jaktforbud etter kl. 20.00 hele jakta.

## **OVERGANGER/FELLESJAKT**

Overgangsavtalene mellom jaktområdene var også i høst mangfoldige, men fortsatt var det ingen avtaler over fylkesgrensa.

Villreinutvalgets kort hadde full overgang til alle jaktfeltene hele jakttida med unntak av Grøntjønnan sameie.

## **INFORMASJON**

Informasjonstelefonen for Forollhogna var i drift fra jaktstart. I 2019 ble brosjyren fra Miljødirektoratet kun lagt ut elektronisk på [www.villrein.no](http://www.villrein.no). Brosjyren inneholdt informasjon om human jakt og offentlige bestemmelser, samt CWD og om økt tildeling av kalvkort.

Hjemmesidene brukes til informasjon til villreinjegere bla. jaktkort prøvemateriale, sett og skutt mm.

Videre ble det i de fleste bygdene avholdt jegermøter innen jaktstart hvor det ble gitt informasjon om målsetting med økt kalvavskyting og fokus på felling av små dyr, især kalver.

## **OPPSYN**

Det har vært 8 forskjellige oppsyn ute under reinsjakta. Samtlige oppsyn er tildelt begrenset politimyndighet med gyldighet innen hele Forollhogna villreinområde.

Ingen forhold ble anmeldt i 2019. Totalt var det 1 OPS- (oppgjort på stedet) sak i 2019. OPS-saken gjaldt bevisst jaging av dyr over på annet felt.

Veterinærinstituttet sendte også i 2019 ut prøvesett for CWD-prøvetaking som ble utdelt til rettighetshaverne sammen med reinskortene for videre fordeling til jegerne. Det skulle tas prøver av alle dyr eldre enn årskalv.

Også i høst skulle alle felte dyr registreres på [www.settogskutt.no](http://www.settogskutt.no). Av totalt 229 felte dyr var det registrert 106 (46 %) på [www.settogskutt.no](http://www.settogskutt.no). Av disse 106 var det 29 som manglet strekkodenummer og jaktkortnummer, noe de må ha for at man skal kunne benytte dataene.

Jegerne fikk også i 2019 utlevert prøvesett for CWD- prøvetaking av alle dyr eldre enn årskalv. Nytt av året var at det skulle tas prøver også av lymfekjertlene. Av 180 felte dyr eldre enn kalv var det registrert innlevert 42 (23 %) CWD-prøver fra Forollhogna. På grunn av sammenslåing av [settogskutt.no](http://settogskutt.no) med [hjordteveltregisteret.no](http://hjordteveltregisteret.no) er det mulig at noen prøver er feilregistrert slik at det egentlige antall innleverte prøver skal være noe høyere. Det ble ikke påvist CWD i noen av de leverte prøvene. NINA sendte også en veterinær som ble med oppsynene ut og tok diverse

prøver av felte dyr. I 2019 ble det ikke påvist fotråte på noen skutte dyr, men enkelte halte dyr ble observert og noen av disse kan ha hatt fotråte.

Oppsynstjenesten 2019 omfatter totalt til sammen 58 dager (54 i 2018) i fjellet. Årets innsats er, som i 2018, en følge av lav kvote, meget lavt budsjett og ikke noe spesielt arbeid med CWD-prøver. Den lavere tilstedeværelsen av oppsyn denne høsten har gitt færre antall kontrollerte i fjellet sammenlignet med årene før. Dyrene var i høst mye samlet i sør og sørvest men gikk ofte i spredde flokker og var også i noen perioder i nordområdene.

**Tabell 2 Oppsynsvolum og kontroller i 2019**

Timer i felt	433,5
Sett antall rein	20719
Kontroll før felling	16
Kontroll under slakting	44
Kontroll under transport	4
Fall sett, ikke kontrollert	15
Skadde dyr obs. av oppsyn	3
Skadde dyr avlivet av oppsyn	2
Skadde dyr avlivet jegere	2
Dyr funnet døde	0
Uregelm. med kort	0
Uregelm. med våpen	0
Tilfeller uforsvarlig skyting	0
Antall rapporter	0
Antall OPS-saker	1
Antall anmeldelser	0
Merknad	0

**Tabell 1 Oversikt over antall oppsynsdager i perioden 2003 – 2019**

År	Ant. dager
2003	59
2004	64
2005	68
2006	62
2007	101
2008	106
2009	112
2010	85
2011	120
2012	127
2013	123
2014	141
2015	101
2016	149
2017	89
2018	54
2019	58

## SKADESKYTING

Av skadde dyr ble det avlivet en kalv i jakta med skuddskade av jeger. Siste jaktdag ble det også observert en storbukk med mulig skuddskade av oppsyn. I strukturtellinga ble det observert ytterligere en kalv med mulig skuddskade.

Det ble også avlivet en kalv med uviss skade av jeger (ikke skuddskade) og to bukker av oppsyn med antatt gamle, grodde, bruddskader. Disse tre dyrene tas ikke med i oversikten over skadeskyting da skadene neppe kommer av skudd.

Grunnet lav oppsynsaktivitet kan ikke disse tallene sammenlignes direkte med tall fra foregående år (utenom 2018 da oppsynsaktiviteten var lik).

Det er gledelig at forekomsten av fotråte er betydelig redusert, ingen mistanke om dyr med fotråte denne høsten (som i 2017 og 2018).

De registrerte skadeskutte dyrene gir en skadeskytingsprosent på 1,3 %. Tabellen nedenfor viser utviklingen siden 2003.

**Tabell 3 Oversikt over dyr med antatt skuddskade observert og/eller avlivet i forbindelse med jakta 2003-2019.**

År	Skadde og døde dyr	%
2003	3	0,8
2004	2	0,5
2005	3	1
2006	1	0,3
2007	5	0,8
2008	18	2,3
2009	21	2,7
2010	2	2
2011	9	1,7
2012	10	2
2013	8	1,3
2014	9	1,4
2015	9	1,5
2016	8	1,4
2017	9	1,9
2018	2	1,1
2019	3	1,3

**Tabell 4 Fordeling av de skadeskutte dyrene i perioden 2003 - 2019**

År	Stor bukk	Liten bukk	Simle	Kalv
2003		1	1	1
2004	2			
2005			2	1
2006				1
2007	1		4	
2008	1	1	7	9
2009	1	3	5	12
2010	2	2	5	3
2011	3		3	3
2012		1	2	7
2013	3		1	4
2014	1	1	3	4
2015		3	4	2
2016	1		4	3
2017	3		3	3
2018				
2019	1			2

## **FELLING**

Sammen med kontrollkortene mottok jaktfeltene et rapporteringsskjema for fellingsresultat som sammen med jaktfeltets kontrollkort skulle være utvalget i hende senest 04.10.19. Status på alle kontrollkort var utvalget i hende 24.10.19. Her trengs det skjerping i rutinene til jegere og rettighetshavere for at fellingsstatistikken skal blir klar så tidlig som mulig etter jakta og for at frister videre til villreinnemda og SSB skal kunne overholdes. Det ble felt 229 villrein på kort innen Forollhogna villreinvald i 2019. Fellingsprosenten for Forollhogna ble 76 % av en kvote på 300. Vi ligger dermed langt over 60 % felling (tilsvarende 180 dyr), som kvoteberegningene i bestandsplanen er regnet ut fra. Dette til tross for ingen overgangsavtaler over fylkesgrensa og nok et år med mye sønnavind.

Tabell 5 Kvoter og fellingstall i Forollhogna 2019 for de forskjellige rettighetshavere.

Fellingsprosjenter jaktfelt			
	Tildelt	Skutt	%
Kvikne Østfjell	70	68	97,1
Soknedal fjellstyre	18	10	55,6
Hauasetra gr.e.lag	5	5	100,0
Budal villreinvald	43	30	69,8
Nyådalen jaktfelt	5	4	80,0
Styggfjellet	1	1	100,0
Romundhaugen	5	5	100,0
Nøksjøen jaktvald	3	3	100,0
Singsås fjellstyre	15	10	66,7
Haltdalen fjellstyre	17	7	41,2
Ålen fjellstyre	27	15	55,6
Benndalen jaktsameie	6	3	50,0
Dalsbygda jaktsameie	36	24	66,7
Vingelen utmarkslag	30	27	90,0
Magnildsjøan setersameie	5	4	80,0
Åsmarka	1	0	0,0
Villreinutvalget	13	13	100,0
<b>Sum</b>	<b>300</b>	<b>229</b>	<b>76,3</b>

Tabell 6 Kvoter og fellingstall i Forollhogna 2019 for de forskjellige kommuner.

Fellingsprosjenter kommuner			
	Tildelt	Skutt	%
Midtre Gauldal	90	63	70
Holtålen	51	25	49
Os	36	24	67
Tolga	35	31	89
Tynset	70	68	97
Rennebu	5	5	100
Villreinutvalget	13	13	100
<b>Sum</b>	<b>300</b>	<b>229</b>	<b>76,3</b>

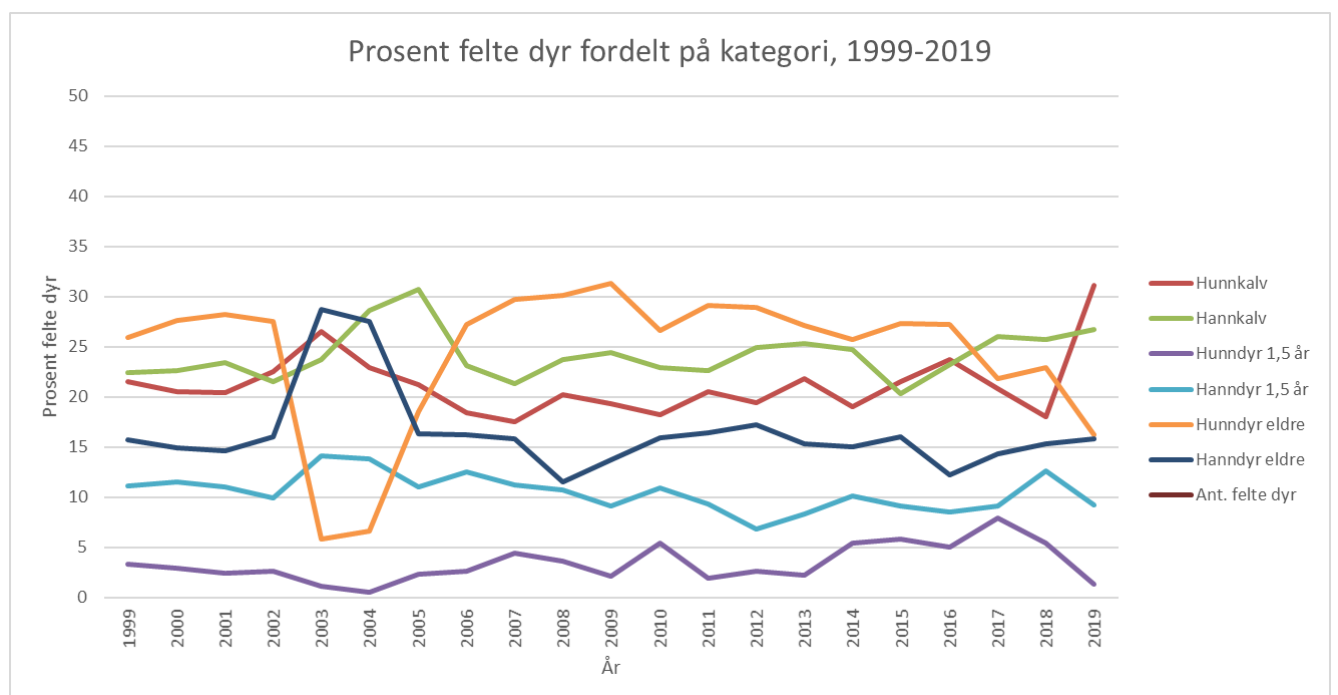
Av de tildelte kvotene innen de forskjellige kortkategoriene ble 73 % kalv, 89 % simle, 76 % bukk felt i 2019 (tabell 7). Som tabell 7 og 8 viser er det felt en høy andel simlekalver i 2019 sammenlignet med årene før. Dette kan være et resultat av fokus på felling av små kalver og viser i så fall at vi har lyktes med målsettinga om felling av flere simlekalver i bestandsplanperioden. Tabellene viser imidlertid også at det er felt en svært lav andel ungsimler. I gjennomgangen av kjevedata i forbindelse med bestandsplanrevisjonen så man tydelig denne trenden med at simlene stort sett felles etter at de har nådd en viss alder. Antageligvis kommer dette av at det jegerne forbinder med ei «typisk simle» er ei voksen simle med relativt stort gevir med flere forgreininger, mens ei ungsimle lett kan forveksles med en ungbukk.

**Tabell 7 Fordeling av felling fordelt på type dyr for 2019**

	Tildelt	Felt	Fellings%
Simlekalv	180	71	73
Bukkekalv		61	
Ungsimle	45	3	89
Voksensimle		37	
Ungbukk	75	21	76
Voksenbukk		36	
<b>SUM</b>	<b>300</b>	<b>229</b>	

**Tabell 8 Prosent felte dyr fordelt på kategori for årene 1999-2019**

Prosent felte dyr fordelt på kategori, 1999-2019							
År	Hunnkalv	Hannkalv	Hunndyr 1,5 år	Hannstyr 1,5 år	Hunndyr eldre	Hannstyr eldre	Ant. felte dyr
1999	21,5	22,4	3,4	11,1	25,9	15,7	745
2000	20,5	22,6	2,9	11,5	27,6	14,9	731
2001	20,4	23,4	2,4	11,0	28,2	14,7	710
2002	22,5	21,5	2,6	9,9	27,5	16,0	694
2003	26,5	23,8	1,1	14,1	5,8	28,7	362
2004	22,9	28,7	0,6	13,8	6,6	27,6	363
2005	21,2	30,7	2,3	11,0	18,6	16,3	264
2006	18,4	23,2	2,6	12,5	27,2	16,2	272
2007	17,5	21,3	4,5	11,2	29,8	15,8	652
2008	20,2	23,7	3,6	10,7	30,2	11,6	796
2009	19,3	24,4	2,1	9,1	31,3	13,7	766
2010	18,2	22,9	5,4	10,9	26,7	16,0	589
2011	20,6	22,6	1,9	9,4	29,2	16,5	535
2012	19,4	24,9	2,7	6,8	28,9	17,2	453
2013	21,8	25,3	2,2	8,4	27,1	15,3	550
2014	19,0	24,7	5,4	10,1	25,7	15,1	631
2015	21,5	20,3	5,8	9,1	27,3	16,0	582
2016	23,8	23,2	5,0	8,5	27,3	12,2	598
2017	20,8	26,0	7,9	9,2	21,8	14,4	481
2018	18,0	25,7	5,5	12,6	23,0	15,3	183
2019	31,0	26,6	1,3	9,2	16,2	15,7	229



**Figur 1 Prosent felte dyr fordelt på kategori for årene 1999-2019**

Kjønnfordelingen på felte dyr var 48,7 % hunndyr og 51,3 % hanndyr, mens målsettinga de to første årene av bestandsplanperioden er 48 % og 52 %.

**Tabell 9 Kjønnsmessig fordeling av felling**

	Antall	%
Hunndyr	111	48,5
Hanndyr	118	51,5

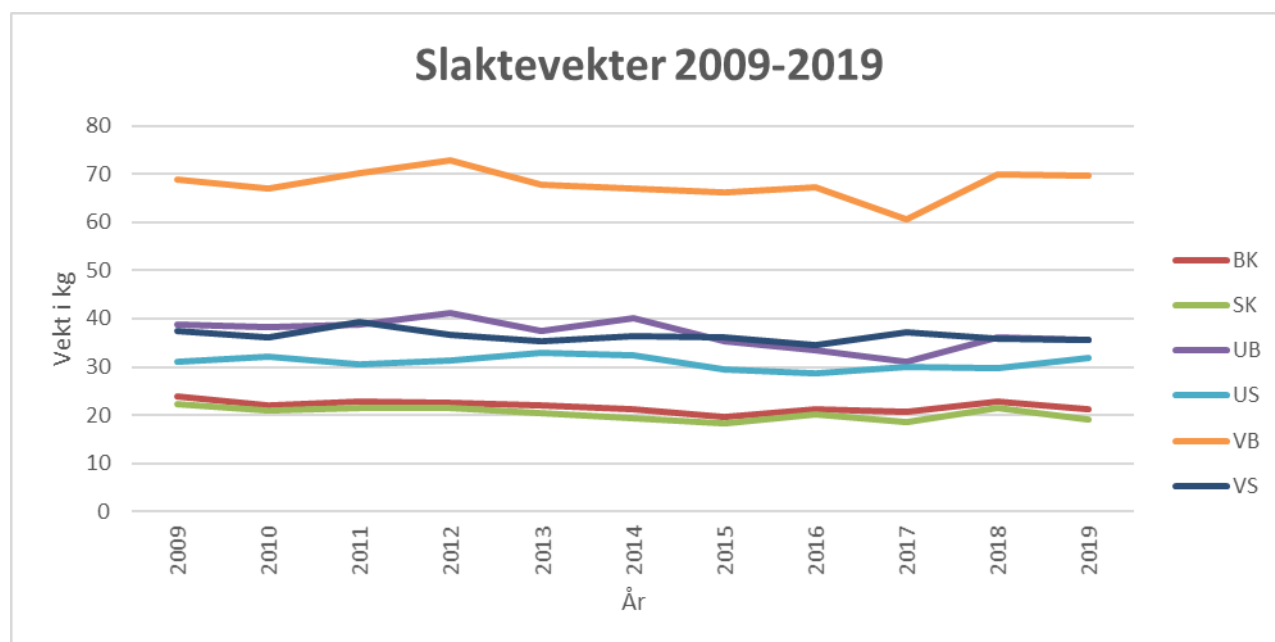
## SLAKTEVEKTER

Gjennomsnittsvektene i 2019 skiller seg ikke vesentlig fra de foregående 10 årene (tabell 10). Av 228 felte dyr er det oppgitt vekter på 221 dyr.

**Tabell 10 Slaktevekter fordelt på kjønns- og alderskategorier på oppgitt veide dyr innen Forollhogna 2009-2019. SK= simlekalv, BK= bukkekalv, US= ung simle, UB= ung bukk, VS= voksen simle, VB= voksen bukk.**

År	BK	SK	UB	US	VB	VS
2009	23,8	22,2	38,8	31	68,9	37,5
2010	21,9	21	38,3	32,1	66,9	36,1
2011	22,7	21,6	38,7	30,5	70,3	39,3
2012	22,6	21,5	41,3	31,4	72,8	36,7
2013	22,09	20,4	37,5	32,9	67,8	35,4
2014	21,3	19,4	40,1	32,4	66,9	36,3
2015	19,7	18,4	35,3	29,6	66,3	36,1
2016	21,3	20,3	33,6	28,8	67,3	34,4
2017	20,8	18,5	31,2	30	60,5	37,3
2018	22,7	21,5	36	29,8	69,9	35,8
2019	21,1	19,1	35,7	32,0	69,6	35,6

Under er gjennomsnittlig slaktevekter for de ulike kjønns- og alderskategoriene fra oppgitt veide dyr for årene 2009- 2019 framstilt i en figur.



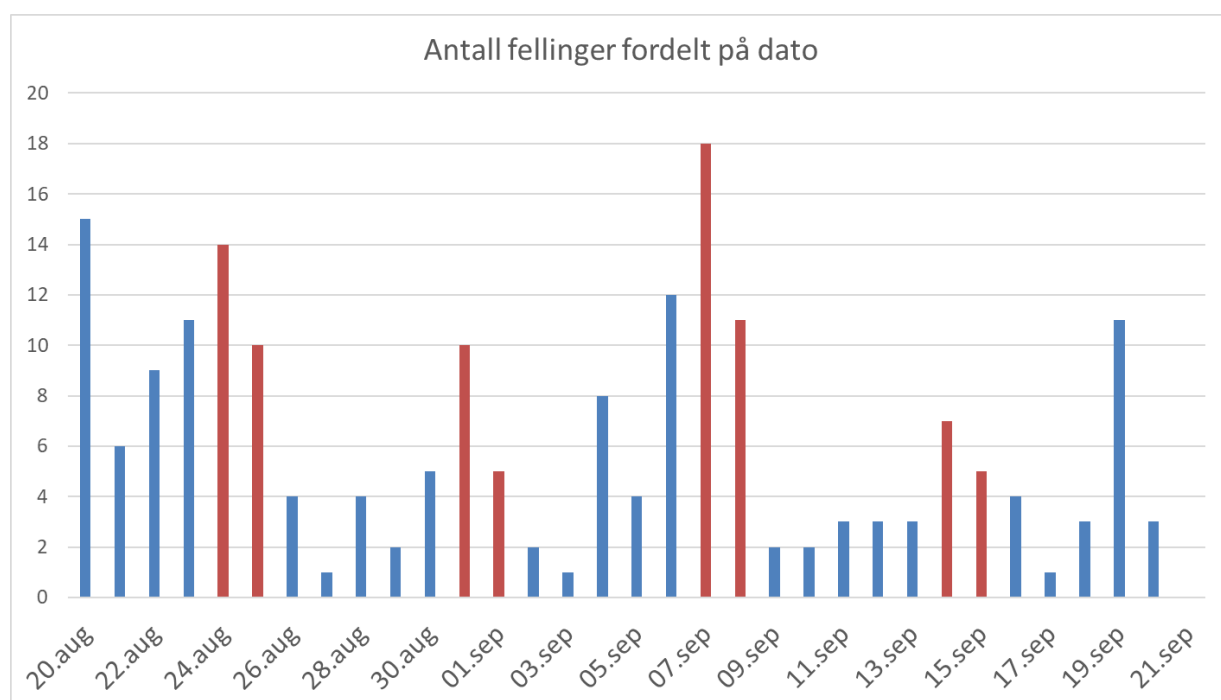
**Figur 2 Gjennomsnittlig slaktevekt på de ulike kjønns- og alderskategoriene fra oppgitt veide dyr i årene 2009– 2019 (SK= simlekalv, BK= bukkekalv, US= ungsimle, UB= ungbukk, VS= voksensimle, VB= voksenbukk).**

I tabell 11 er snittvekter samt antall veide dyr og maks.vekt og min.vekt for hver kategori tatt med. I år med lav kvote, som i 2019, kan spesielt tunge eller lette dyr slå ut på snittvektene og øke eller senke disse mer enn normalt.

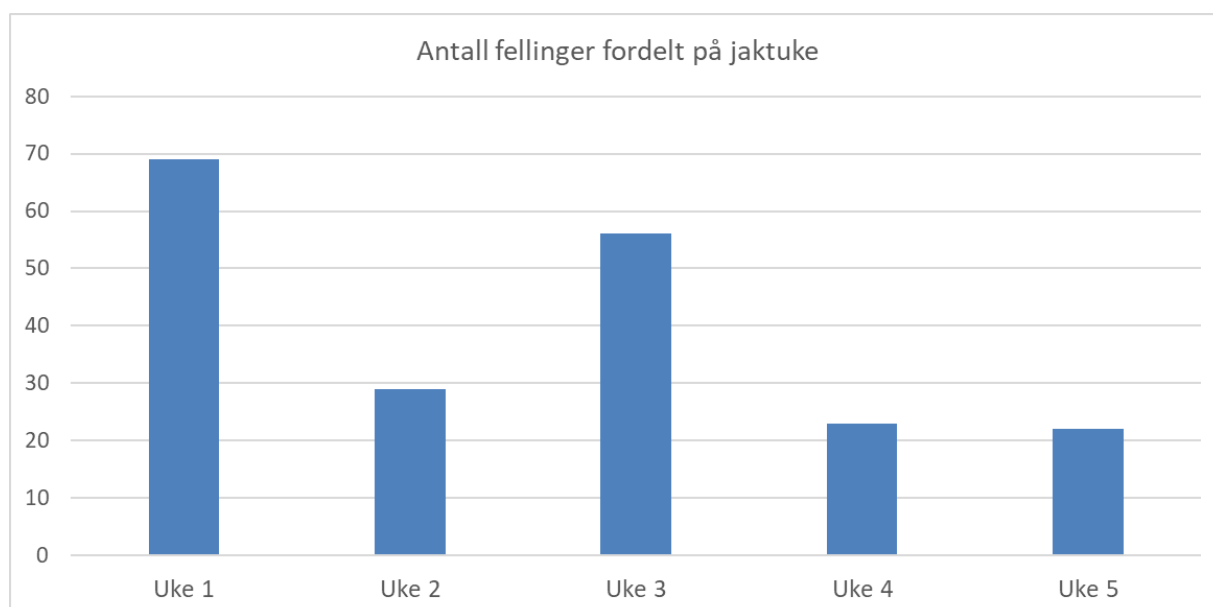
**Tabell 11 Slaktevekter fordelt på kjønns- og alderskategorier på oppgitt veide dyr i Forollhogna 2019. SK= simlekalv, BK= bukkekalv, US= ung simle, UB= ung bukk, VS= voksen simle, VB= voksen bukk.**

Kategori dyr	SK	BK	US	UB	VS	VB
Antall veid	70	56	3	20	36	36
Max vekt	29,0	28,0	35,5	54,0	44,0	103,0
Min vekt	9,0	10,0	26,5	26,0	30,0	30,0
Snittvekt	19,1	20,9	32,0	35,7	35,6	69,6

## FELLINGER GJENNOM JAKTA



**Figur 3 Fellinger gjennom jakta fordelt på datoer. Orange søyler er helgedager. Til sammen var det skåret for dato på 176 av 228 kort. Noen jegere kan derfor bli flinkere til å skjære dato på kortet.**



**Figur 4 Fellinger fordelt på jaktuke. Merk at siste jaktuke består av 6 jaktdager, de øvrige 7.**



## TELLINGER

Under kalvetellingen i juli ble det funnet 1569 dyr og 457 kalv og 60,2 kalv pr. 100 simle/ungdyr (tabell 12).

**Tabell 12 Kalvetellinger i Forollhogna 2008 – 2019**

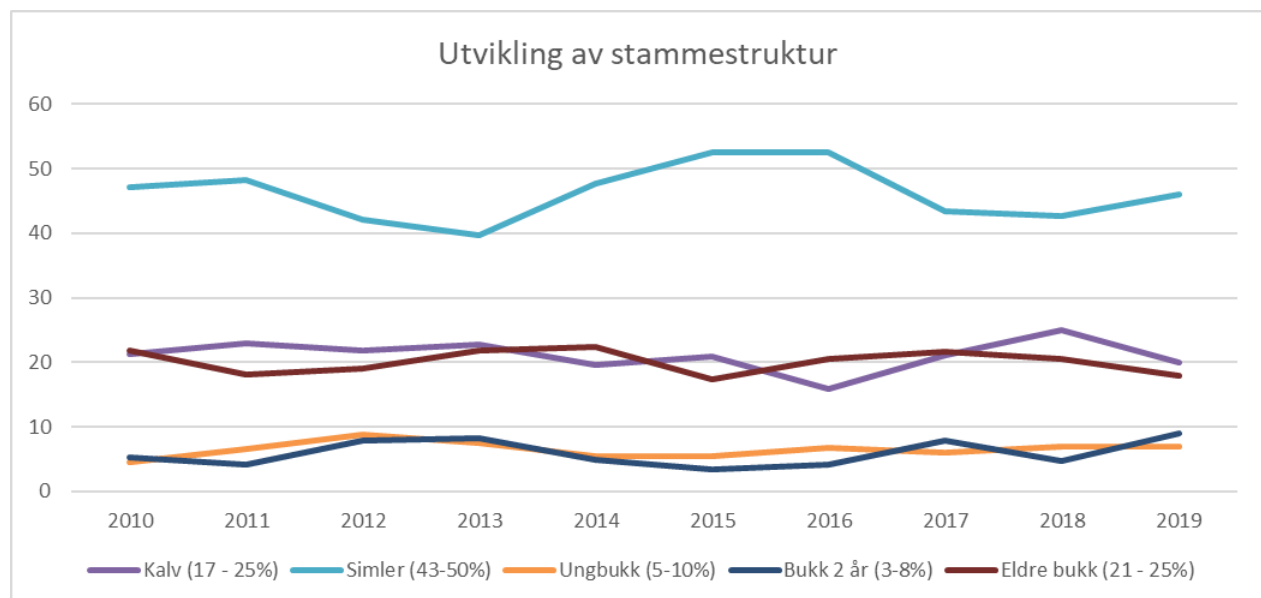
År	Dato	Ant. flokker	Tot. ant. dyr	Simle/ungdyr	Kalv	Bukk	K/100S-U
2008	08.jul	9	2580	1157	734	560	63,4
2009	28.jun	11	2090	1019	553	521	54,3
2010	10.jul	4	2117	1112	586	419	52,7
2011	14.jul	11	1525	750	465	310	62
2012	12.jul	14	1898	1018	540	340	53
2013	26.jun	8	1827	1030	651	146	63,2
2014	02.jul	14	1937	926	591	420	63,8
2015	02.jul	19	1365	824	487	54	59
2016	08.jul	3	1518	858	434	226	50,6
2017	22.jul	3	1424	761	415	248	54,5
2018	26.jun	13	1385	693	432	260	62
2019	10.jul	19	1569	758	457	354	60,2

Fra og med jakta 2019 ble struktur i kvotefordeling endret fra 40 % kalv, 30 % simle, 20 % liten bukk og 10 % stor bukk til 60 % kalv, 15 % simle, 15 % liten bukk og 10 % stor bukk.

Strukturteellingen i 2019 ble gjennomført 21-23. sept. 706 dyr i 5 flokker ble talt opp. I 2019 ligger de fleste kategorier dyr innenfor målsetninga i bestandsplanen (tabell 13).

**Tabell 13 Strukturteellingen i Forollhogna 2010-2019**

År	Ant. flokker	Ant. dyr telt	Kalv	Simler	Ungbukk	Bukk 2 år	Eldre bukk
Målsetninger i bestandsplanen 2019-2023:			(17 - 25%)	(43-50%)	(5-10%)	(3-8%)	(21 - 25%)
2010	15	945	21,2	47,2	4,6	5,2	21,9
2011	13	1569	22,9	48,3	6,6	4,1	18,1
2012	3	973	21,9	42,1	8,9	7,9	19,1
2013	6	682	22,7	39,6	7,6	8,2	21,8
2014	13	936	19,6	47,6	5,4	5	22,3
2015	3	597	20,9	52,6	5,4	3,4	17,4
2016	8	953	15,9	52,6	6,8	4,1	20,6
2017	8	1120	21	43,5	6,1	7,9	21,6
2018	7	1265	25	42,7	6,9	4,8	20,6
2019	5	706	20	46	7	9	18



**Figur 5 Utvikling av stammestruktur (strukturteellingen) 2010-2019.**